

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Invitare de prenumeratiune.

Am luat fara indoiéla unu greu angajamentu, cand inainte cu 16 ani ne-am pus in servitiulu acestei foi. Erau multe trebuintiele biserice si eparchiei nóstre pre atunci. Si noi am luat angajamentulu, cá se servim acestor trebuintie, cu scopulu, cá se cautàm, si se aflàm mijlócele de lipsa pentru o lucrare cât mai spornica si mai nimerita a organismulu si organelor sfintei nóstre biserici. Nu cade in sarcin'a nóstra, cá se judecàm asupra modulu, cum am potut satisface acestui angajamentu. Despre acést'a póte vorbí in modu obiectivu numai colectiunea foi, cele 16 volume ale „Biserice si Scólei“, aparute pana acum.

Unu lucru inse este sciut, si anume, ca chiar timpulu acestor 16 ani din urma a fost unu timpu, in carele s'a lucrat mult pentru inaintarea intereselor mari ale biserice, scólei si poporulu nostru. Si daca ni-se va fi venit si noue celor dela „Biseric'a si Scól'a“ vré o mica parte din acésta lucrare, meritulu este al ideilor, pre cari le-am representat, ér aceste idei sunt emanatiunea doctrinei celei vecinice a santei evanghelie si rezultatulu luptei de vécuri a biserice ortodocse de a representá si a pune in aplicare cu demnitate acésta doctrina in mijloculu poporulu.

Credintiosi programulu acestei foi, carele este programulu celu vecinicu al biserice Domnulu, deschiaràm, ca vom continuá lucrarea nóstra si in anulu viitoriu, si speràm, ca Dumnedieu ne va ajutá, cá se potém contribuí in mesura tot mai mare la inaintarea sfintei nóstre biserici si la ridicarea poporulu nostru credintiosu.

In acésta sperantia cerem ajutorulu si sprijinulu onoratulu publicu, si deschidem abonamentu nou la „Biseric'a si Scól'a“ pre anulu 1893 pre langa conditiunile de pana aici.

Redactiunea.

Missiunea biserice in timpulu nostru.

Astadi trece biseric'a ortodocsa romana prin o perióda din cele mai grele.

Dupa renfiintiarea vechei nóstre Metropoliu ne-a trebuit unu timpu destul de lungu pentru organisare, si pentru a inmulti numerulu scólelor si pentru a-ne infintiá fonduri si mijlóce, prin cari se potém sustiené, si se potém face, cá organismulu biserice si scólei nóstre confessionale se functioneze cât mai regulat. Si s'a facut in aceste trei directiuni tot ceea ce s'a potut dela anulu 1868 incóce.

Acum tendenti'a si missiunea biserice a intrat in unu altu stadiu si anume in stadiulu, in carele biseric'a este chiamata se se a firme pre sene cá factoru, si anume: cá primulu factoru intru desvoltarea si inaintarea poporulu credinciosu pre tóte terenele vietii.

Si omulu se afirma in faci'a lumii in modu demnu atunci, cand prin puterile, de cari dispune, sévêriesce fapte de valóre, fapte, prin cari devine consideratu de lume, si de carele lumea trebue se tiéna contu in afacerile vietii sale publice. Si deci biseric'a si scól'a nóstra se va afirmá pre sene cá putere activa dumnedieésca atunci, cand i-va succede, cá se activeze in sinulu poporulu mijlócele dumnedieesci, — de cari dispune: doctrin'a, cultulu si disciplin'a, ast-

feliu — cá vointi'a eterna si nestremutata a lui Dumnedieu se devina singura stepana preste modulu de gandire si actiune al credinciosilor pre tóte terenele vietii.

In timpulu nostru fiecare omu a devenit mai realu in modulu seu de gandire, si din totu ceea ce lucréza, si dupa tot cruceriulu, pre carele lu-jertfesece pentru unulu, seau altu scopu, se intréba astadi omulu: care este folosulu, care i-este câscigul? Si in timpulu nostru, intr'unu, timpu, in carele s'au inmultit atât de mult pretensiunile fiecarui omu, nu ne póte surprinde nici decát, daca observám, ca fiecare omu si-pune acésta intrebare.

Organismulu bisericeii si scólei nóstre lucréza intre modeste conditiuni, — pentru ca functionarii acestui organismu sunt relativ intr'un mod destul de modest remunerati; dar cu tóte acestea organismulu bisericeii nóstre este destul de scump in reportu cu lipsele si cu seraci'a poporului, carele lu-sustiéne. Si interesulu poporului, intocm'a cá si interesulu bisericeii pretinde, cá poporulu din sacrificiele, pre cari le aduce intru sustiénerea acestui organismu se aiba unu ecivalentu, se aiba câsciguri si folóse mari din denariulu, pre carele lu-jertfesece pentru sustiénerea bisericeii si scólei sale.

Ér modulu de gandire al lumii de astadi fiind inclinat in o mesura mai mare, decát ce trebuiesce, — spre materialismu, lumea ascépta si insetéza mai multu dupa bani si averi materiale, decát dupa bunuri spirituale-morale.

Si biseric'a si scól'a nóstra, cá institutiuni infintiate pentru poporu, nu póte trece asia de usior preste acest mod de gândire al lumii si al credinciosilor.

Bani si averi materiale noi nu putem, se-i dãm poporului nostru, pentru ca nu avem de unde. Dar pre când ne plangem de acésta lipsa de bani si de averi materiale, — avem pre de alta parte mangaiarea, ca putem, se dãm poporului mai mult, decát bani si decát averi materiale. Biseric'a si scól'a nóstra potu se dea cu deplin succes poporului: capacitatea de a-si casciga tot soiulu de averi fisice-materiale, si in acelasi timpu si capacitatea de a intrebuintiá bine aceste averi pentru desvoltarea si inaintarea s'a: capacitatea de a-se desvoltá si ridicá prin sene insusi pre tóte terenele vietii.

Cá se fim bine intielesi in punctulu acest'a fundamentalu de manecare al bisericeii si scólei nó-

stre amintim aici unu esemplu, pre carele l'am audit dela unu omu, carele a cugetat intrég'a s'a viétia asupra acestei cestiuini. Acest omu ne-a spus intre altele urmatórele, si anume: daca am esí la câmp, si am intreba o holda de pamentu, ca a cui este, si acésta holda ar poté vorbí, — de sigur ne-ar respunde, ca este a omului, carele scie se-o stepanésca. Fiecare bucata de pamentu n'a facut in decursulu timpului alt'a, decát a produs ceea ce a potut, si dupa modulu, cum a fost lucrat, — si si-a schimbat stepanii. Si stepania de o durata mai lunga asupra pamentului póte se aiba numai omulu, carele scie se-lu lucreze, si exploateze in modulu cel mai nimerit, si in acelasi timpu scie, se folosésca venitulu si cascigulu realizat prin lucrul manilor sale pentru desvoltarea si inaintarea sa spre perfectiunea crestinésca si prin acést'a spre multie-mire si fericire vremelnica si vecinica.

Si biseric'a chiar pentru acestu scopu este infintiate, si anume: cá se póta dá omului possibilitatea, capacitatea si mijlócele de a-se desvoltá prin sene insusi, prin propriiele sale puteri puse in sevitiulu evangheliei Domnului.

Si biseric'a crestina in decursulu vécurilor a facut multe experimente si pre acest teren, si a incercat, cá se-si ajute credinciosii prin milostenii si ajutórie in bani si victualii. Si milosteni'a si ajutórele de acésta natura sunt si astadi unu punctu sustienatu si luat in program'a fiecarei bisericeii crestine.

Nu totdeun'a a succes experimentulu acest'a. Din contra s'a observat, ca in unele pãrti ajutórele in bani si victuale, pre cari le-a impartit biseric'a credinciosilor, nu numai ca nu au promovat desvoltarea poporului, ci dincontra o a impedeat chiar, — pentru ca este o slabitiune a naturii omenesci, ca daca omul scie, si sêmte, ca este ajutat de altii, perde gustul si placerea de a lucrá si a-si câscigá insusi. Chiar pentru acést'a au inceput biseric'a in timpulu din urma, cá intru cât dispune de mijlóce si ajutórie de bani, — acestea le imparte in forma de stipendie tenerimei, cá prin o buna educatiune, tenerulu ajutat se se póta sustiené si se póta desvoltá mai usior prin cunoscintiele cascigate in scóla cu ajutoriulu stipendiului.

Principiulu fundamentalu, esprimatu in vecinicile cuvinte ale Domnului: „cautati mai antai imperati'a lui Dumnedieu, si tóte se vor adaoge

voue, — carele dominéza întréga evangeli'a, este : cá omulu se face din tot ceea ce posede si in specialu din credinti'a s'a in Dumnedieu unu capitalu moralu, prin carele se-si póta produce tóte soiurile de bunuri trebuintióse in mersulu seu spre perfectiunea crestinésca, si prin acést'a se póta dobândi mantuirea si fericirea sa vremelnica si vecinica ; ér principiulu canonicu fundamentalu, carele dominéza viéti'a si disciplin'a bisericésca, si carele dominéza intregu statutulu organicu al bisericeii nóstre este : a face din biserica factorulu dominantu al vietii si desvoltării poporului pre terenulu moralu, pre terenulu desvoltării intelectuale si pre terenulu desvoltării economice prin fonduri si fundatiuni.

In ambe aceste principii scopulu bisericii se staveresce deci apriatu, ca biserica este chiamata astadi a-se afirmá pre sene cá factoru, si anume : cá factorulu principalu conductoriu intru desvoltarea si ridicarea poporului pre tóte terenele vietii.

Acésta chiamare o-a avut biserica de altcum totdeun'a. In timpurile de grea incercare ale trecutului inse — din caus'a greutătilor, prin cari am trecut, biserica nu a putut implini acésta missiune in mesur'a, in carea i-este normata prin Mantuitoriulu lumii, si din acésta cauza a trebuit se-se restrénga la unu cercu de activitate mai restrénsu, si anume in acele vremuri biserica a trebuit se-se restrénga intru a conservá individualitatea poporului, cá atare, pre când astadi chiamarea bisericeii este a luá in manile sale si a conduce intregu procesulu de desvoltare al poporului pre tóte terenele vietii.

Este faptu netagaduit, ca viéti'a morala si moralitatea omului sta in srénsa legatura cu religiunea si credinti'a in Ddieu. Si deci purcediend dela faptululu acest'a este naturalu, ca cu cât unu poporu este mai bogatu in credinti'a in Ddieu, cu atât este mai desvoltatu in privinti'a morala ; ér popórele desvoltate de ajuns in privinti'a morala sunt popóre, cari se seiu afirmá, si cari inaintéza pre tóte terenele vietii

Poporulu nostru din firea lui este unu poporu bunu si moralu. Dupa traiulu lui din trecutu inse, asia ni-se pare noue, ca in privinti'a acést'a poporulu nostru nu este destul de orientat intru a-se ajutá si a-se desvoltá pre sene astfeliu, cá se-se póta afirmá cu deplin succesu cá factoru intre tóte imprejurările. Partea acést'a positiva a vietii morale

trebuie se-o iea cu tóta puterea in manile sale bisericeii, si anume se desvolte, si alimenteze in poporu credinti'a subiectiva, cá acésta credintia se-i guverneze întréga viéti'a si desvoltarea, si in totu ceea ce dispune se privésca unu capitalu, menitu a-i produce bunurile, de cari are trebuintia pentru multimirea si fericirea sa.

Lucratoriulu, carele lucréza numai pentru cá se aiba din ce se traiésca, nu va fi nici odata unu bunu lucratoriu, pentru ca bunu lucratoriu, si omu cu grije, si rânduieála este, si póte fi numai omulu, carele privesce lucrulu si viéti'a de unu mijlocu si organu in servitiulu scopului, pentru carele traiesce omulu pre pamentu : perfectiunea si prin acést'a bunastarea si fericirea vremelnica si vecinica.

A face, cá fiecare credinciosu se gandésca si implinésca tóte ale sale din acestu punctu de vedere este missiunea bisericeii in timpul nostru.

Epistolele parochului betranu.

Iubite nepóte ! Se apropiia santele serbatori ale Nascerii Domnului. Si eu si acum am mare bucuria, când se apropiia serbatorile, pentru ca in aceste sfinte dile poporulu intregu, cu micu si cu mare, vine la sant'a biserica, ér pentru noi preotii nu póte se fia mai mare bucuria, decât atunci, când si-vedu pre toti credinciosii adunati in cas'a lui Dumnedieu, ridicand rogatiuni pentru inaintarea si mangaiarea s'a sufletésca. Este grea slujb'a nóstra preotiesca la santele serbatori mai cu seama in anii, când este iérn'a grea, dar eu am bagat de seama unu lucru, si anume, ca daca preotulu este incalditu de caldur'a credintii in Dumnedieu, atunci le plinesce pre tóte cu placere si in buna rânduieála.

Slujb'a preotiesca ni-o vom face noi si acum cá si alta data, de va voi Dumnedien ; dar la serbatori noi preotii mai avem si o alta detorintia. Sunt adeca in fiecare comuna ómeni seraci si necajiti. Sunt lipsiti acesti ómeni in totu decursulu anului, si este bine si lucru crestinescu, cá noi preotii se ingrijim, cá celu putien la sfintele serbatori se aiba si acesti ómeni câte o mica bucuria. De aceea ti-scriu acést'a, cá noi preotii, — incât ne este cu potintia, se ingrijim si de Creciunulu seracului. Nu suntem nici noi, preotii intr'o stare asia de buna, cá se potem ajutá pre multi si cu multu ; dar nu in ajutoriulu cu multu sta milosteni'a crestinésca, ci in ajutoriulu cu putien, cu ceea ce potem, dar cu multa bunavointia. Nu se póte bucurá unu parinte de sant'a si crestinésca bucuria a serbatorii, daca scie, ca vre unulu, seau vre unii din fii sei sunt lipsiti de cele trebuintióse pentru traiulu vietii.

Si noi preotii vom fi avend aprópe in fiecare

locu multi fi sufletesci lipsiti de cele trebuintiöse si in aceste sante dile. Nu-ii vom poté, se-ii ajutam pre toti. Unu lucru inse lu-va poté face de buna séma fiecare din noi. Vom poté adeca trimete din ceea ce avem si noi la câtiv'a seraci, cá astfeliu se-contribuim, cá si seraculu prin milosteni'a nóstra se-se bucure de nascerea Domnului.

Acést'a este o datina din betrani, remasa in casele preotiesci, si me bucur din inima, cand ved, ca acésta datina o tiénu si fratii nostri, preotii mai teneri. Este bine asia, pentru ca prin nimic nu se póte aretá in mod mai nimerit preotulu, ca este parinte al poporului seu, cá si prin milostenia facia de seraci.

Dumnedieu se-ne ajute, se implinim dupa pótintia si acésta detorintia parintésca a nóstra!

Mai am apoi o bucuria mare acum in ajunulu sfintelor serbatori, cand ved, ca cantaretii si carturarii din satulu meu se deprindu cu multa voia in cantarile nascerii Domnului. Óre cum se imbudiescu toti se invetie, si se ajunga la strana, cá se laude prin cantare pre Dumnedieu. Si este bine asia, pentru ca omulu, carele se indulcesce in cantarea bisericesca este pre calea, cá se fia bunu si in cas'a si in viéti'a s'a. Si invetiatoriulu meu este veselu, ca a potut se crésca, si se pregátésca multi cantareti. De lucrulu acest'a numai crásniculu meu Filip este necajitu. Dênsulu adeca ar voi, ca se tréca numai singur de omu cu carte si de omu invetiatu intre ómeni, din satu; dar acum cu scólele si metodulu cel nou de invetiamentu, lucrulu acest'a s'a schimbat. S'au inmúltit carturarii si cantaretii. Si crásniculu Filip i-remane numai bucuri'a, ca dênsulu singur dintre cantareti are drepta se umble cu Iordanulu la botezulu Domnului.

Acést'a este unic'a mangaiare, carea i-a mai remas crásniculu meu Filip.

Septeman'a, ce a trecut am lucrat cu multa truda si cu multa grije laolalta cu comitetulu parochial la facerea listei membrilor sinodulu parochialu. Me bucur ca am facut si lucrulu acest'a in buna intielegere, — macar ca o mica scanteia de cérta era se-se aprinda intre noi si adeca unulu dintre membrii comitetulu facuse propunerea, cá pre câtiva parochiani, cari nu cercetéza destul de regulat sant'a biserica, se nu-ii luàm in lista. Eu i-am tâlcuit inse lucrulu astfeliu, ca cu adeverat nu este bine daca cutarecredintiosu nu cercetéza sant'a biserica; dar pentru acést'a dupa parerea mea nu este in folosulu bisericei, cá se-ii intreiná si mai tare de catra noi prin lasarea afara din lista, ci mai bine se-ii apropiám, si comitetulu m'a intieles si deci i-am luat pre toti in list'a membrilor sinodulu.

Acum lucrám cu comitetulu din resputeri, se facem reportulu comitetulu, catra sinodulu parochialu spre lucràrile, ce ne-a ajutat Dumnedieu, se po-

tem face in cursulu anulu acestui'a. Am facut noi si in anulu acest'a ceea ce am potut. Lucrulu celu mai mare, pre carele l'am potut face este, ca am cumperat unu patrariu de paméntu pre séma santei biserici. Acestu pamentu este cumperat asia, cá din venitului lui se potem se-mai cumperám pamentu; ér cu venitului lui dupa vreme se-se imbunatatiésca venitele preotulu.

Eu sciu cu de-a buna séma, ca nu voiu ajunge acea vreme. Me bucur inse, ca fiind eu preotu in comuna, s'a facut acestu bunu inceputu.

Serbatori fericite!

Din Stistv'a Eppului Grigorie Romnic. 1749.

(Continuare.)

II. Pentru vremea S-tei slujbe.

Vremea¹⁾ slujbei este, dupa obiceiulu cel de demult al Bisericei: la al treilea ceas din di,²⁾ ci dar póte si mai diminéti'a séu mai tardiu a se incepe si a se seversí dumnedieésca Liturgia. Dupa cum voiesce mai marele precum dice tipicul; dar la tóta intemplantrea trebuie se se tiena cont si de obiceiulu loculu ce pretinde impregiurarile credinciosilor, — de va fi vre-o cuviósa trebuintia, inse nu mai nainte d'a se face diu'a nici dupa amédiadi, pentruca cel ce va incepe intr'acést chip si va face asia, va gresí. Ca sunt dile rinduite alese de sabóra intru care se cade a slují st-a Liturgi'a dupa amédiadi: éra mai vertos când se seversiesce liturgi'a impreuna cu vecernia: adeca prejdesfesten'a in paresimi si in sambat'a cea mare si la ajunulu nascerii lui Christosu si blagovestnie si in diu'a Rusaliilor.³⁾

¹⁾ Timpulu serverei (a s-tei liturgii) din timpurile apostolice chiar, este al 3-lea ceas din di, care timp corespunde cu 9 óre dupa socotirea timpulu la noi; si acést'a pe basa cuvintelor: „Cela ce in ceasulu al treilea ai trimis présantul teu Duch apostolilor tei Bunule... scl.“ (vedi rugaciunea inainte de prefacere in liturgieriu.

²⁾ Despre rugaciunea de sér'a seu vecernia, nu se face aci amintire caci insasi numirea ei ne face se intielegem, ca se servesce in timp spre séra; nu inse déca s'a intunecat, cum fac unii. Cel mai potrivit timp spre acésta véra la 4 óre, iarna la 3 d. a.

³⁾ Esceptia dela regul'a generala se face cu servirea Liturgiei inainte sfintite in paresimiiséu postulu mare, precum si la liturgiile (alui Vasile cel mare) din Sambat'a cea mare la ajunulu nascerii lui Christos si la Bunavestire. Tot astfeliu si la Rusalii dupa cuventulu ca vecernia se face imediat dupa liturgi'a In aceste dile va intardia deci preotulu cu inceperea liturgiei pana la 11 óre (vedi tipicul acelor dile!)

III. *Lucrurile aceste se cade preotilor a le pazi incainte de slujire si intru slujire.*

Antimisul,⁴⁾ de va fi rupt, séu smolit séu spart, atât ca nu se vor cunósce slovele care sunt pre dînsul, nici cum nu se cade a sluji pe unele ca aceste, éra cel ce vá indrazni a sluji intru acest'a chip, ca un defaimator de Dumnediescile Taine pecat de mórte gresiesce si sub pedéps'a Episcopului cade, adeca sa i-se iee darul, séu se-lu afurisésca. Pre prestol (altar) se cade se fie inbracaminte a dóu'a fot'a ca cu acesta se se acopere prestolul pana in pament; éra da asupra giulgiu de panza subtire si batuta si macar si de matasa preste care se se intindia antimisul, si acel giulgiu atáta se fie (de mare) cât fot'a. Si aceste adeca casmasia si mésa si giulgiul se fie curate si nerupte si nespate; si de se vor invechi se le schimbe dupa porunc'a cea ronduita cu cetirea molitvelor, (rugaciunile prescrise la imbracarea altariului vedi Molitvelnicul).

Éra in Biserica si in altariu si pre sfântul Prestol cel dumnediescu tóte se fie curate si intregi frumóse si curatite si cinstite ca se nu se necinstésca dumnediescile Taini prin nepurtare de grija. Si de acesta cu deadinsul se pórté grije: de va fi Biserica séu prestolul sfintit, dar din intemplantarea vreunei resmeritii se va stropi cu sange de om (séu din alta intemplantare) ori de lovitura de sabie séu de mana, séu de ori ce va fi, séu de vre-o spurcatiune trupésca, va fi spurcatu pre pardoséla, nici cum se nu indrasnésca preutul a slují pana ce se va face curati'a cea obicinuita (cu binecuvantarea Archiereului) ca celu ce nu va baga in seama acést'a pecat de mórte gresiesce si sub pedéps'a episcopului cade.

Deci aceste primejdii de se vá intemplantá in vremea când incepe S. liturgi'a inaintea vohodului

⁴⁾ Antimisul (Anti-mensa) este o pânz'a de materie fina, metasa. cu chipul punerei in mormânt a Mantuitorului nostru Is. Chr. si inchipuesce giulgiurile in care a invelit Iosifu celu cu buna chipu précuratu trupulu Mantuitorului luandu-l de pe Cruce, de aici si inscriptiunea „Iosif cel cu bun chip“ s. c. l.“ Pe acest antimis e scris numele Archiereului care a donat antimisul respectivei Biserici la sântirea ei, precum si numele comunei bisericesci si anul sfintirei Bisericei. Ca atare e totodata si un obiect istoric, din care de celea mai multeori cu positivitate se constata, decând exista in cutare comun'a s. a; deci si din acest punct de vedere merita sa fie bine conservat, si când s'ar strica se se transpuna venerabilului consistor spre pastrare cerénd se'ntielege altul nou dela archiereulu locului, caci fara antimis nici decum nu-i iertat a servi. In castre nefind Altaru in liberu se póte servi chiar st-a liturgia intindindu-se Antimisul pe o mésa invelita cu giulgiu. In câte biserici putem vidé Antimisul in stare necorespundietóre!? Cei ce negliga acésta st-a datorintia aduca-si aminte ca: pecatu de mórte gresiesce.

celui mare, se lase preotulu slujb'a Liturgiei si potrivitv painea si vinul ca pre nisce blagosolvite éra nu ca pe trupul si sangele lui Chr. pentruca inca nu-s sfintite, si se se desbrace de s-tele odajdii, si se iésa neseversind slujb'a carea o au inceput; éra dupa acésta se numai indraznésca a sluji éra si, pana cu blagosloveni'a Episcopului prin molitvele cele obicinuite⁵⁾ prin acésta se va sfinti locul acela.

Séu vre-o biserică din navalirea a vre unui pagan séu din sil'a vreunui ereticu, din vreunui calcatoriu de lege se va spurcá séu de se vá ingropá cine va acolo⁶⁾ se nu indrasnésca preotul a sluji S. liturgi'a pana când prin cea osebita blagoslovenia a Episcopului se vá curati si se va sfinti dupa obiceiul Bisericei; éra celu ce va indrasni a sluji fara de bine cuventare pecat de mórte gresiesce si se va da spre pedépsa Archiereului.

C. Lazar,
preot.

(Va urmá.)

Investitur'a Episcopului de Roman.

In scaunulu episcopiei Romanului s'a ales de Episcopu Pré Santi'a S'a Archiereulu Inocentiu Ploiesteanu.

Dupa alegerea seversita s'a supus decretul semnaturii Maj. Sale regelui, care a confirmat alegerea si Dumineca in 13 Decem., s'a facut la Palat investitur'a noului Episcop de Roman. Inaltul cler facend parte la Sinod, birourile ambelor adunari legiuitóre d-lu prim presedinte si procuror general al inaltei curti de casatiune, d-nii presedinte si procuror al inaltei curti de compturi, dlu primariu al capitalei, d-lu gl general al corpului II. de armata cu siefii de corpuri din capitala, dlu secretar general al ministeriului cultelor si dl director al cultelor se aflau la órele 11 si jumetate diminéti'a la palat, in tie-nuta de ceremonie.

La órele 11 dóue trasuri regale au luat de la metropolie pe I. P. S. S. metropolitul Primat si al Moldovei, precum si pe episcopul nou ales, si i-a condus la palat, insotiti de o escorta de 4 plutóne de cavalerie,

Dupa-ce inaltii prelati au fost introdusi in sal'a

⁵⁾ Vedi Euhologiu edat de S. sinod al Rom. 1888. pag. 373.

⁶⁾ Precum se usitéza la romano-catolici ceia nu consuna cu canonele cáci numai vre un sfânt s'ar poté inmorménta séu vre un martir precum usita in seclii primi ai crestinismului a se cladi chiar biserici asupra mormentului vre unui sfânt seu martir numindu-se de aici bisericile si „μαρτυρία“

Dupa unii nici ducerea mortului in biserică la inmorméntari n'ar fi cuvios, cu tóte ca in Euhologiu se pune curat ca se duce.

tronului, Maiest. s'a regele a facut intrarea Sa in acésta sala suindu-se pe tron. Episcopul nou ales a fost condus pana in fatia tronului, unde archidiaconul metropolitului Moldovei l'a imbracat cu manti'a ; ér I. P. S. Metropolitul Moldovei a remis Maj. S. regelui toiagul si a recomandat pe noul ales.

Maj. Sa regele a inmânat alesului toiagul episcopal prin urmatoriulu discursu :

Pré Sfinte Parinte !

„Alesu episcopu alu Romanului de catra membrii Sântului Sinodu si reprezentantii Natiunei, Ti-am incredintiatu Cârj'a episcopala dupa vechile datine ale Tierei. In acestu momentu solemn amintescu Pré Sântiei Tale marea chiamare ce, de astadi inainte, Te ascépta in acestu scaunu episcopalu alu vechei capitale a Moldovei de josu, care are pagini asia de frumóse in istóri'a Bisericeii si a Tierei.

„Dela acele timpuri departate, când Romanu-Voda frundà Metropolia de Romanu, pana in dilele nóstre, vei intelni aci urme neintrerupte si ne uitate de pilde mari, cari au reversatu o adevărata stralucire asupra Bisericeii autocefale române. Ierarchi ca Leonu, Ioanikie, Veniaminu, si mai presusu de toti, invetiaturu Dositeu, „cestu pastoru cucernicu si blându ca unu mielu,“ — cum spune cronicarul Nicolcea — voru remané de a pururea in amintirea poporului romanu.

„Mândru trebuie se fii, Pré Sfinte, de a Te sui pe scaunu ilustratu de prelati asia de vrednici, cari in sfânt'a loru viatia, au lucratu cu atâta revna la inaltierea Bisericeii si cu atâta voinicie la aperarea drepturiloru Tierei.

„Cu dragoste si ingaduintia pastoresce dór turm'a ce este incredintiata Pré Sântiei Tale ; fi pentru dënşa o pilda via de credintia si de fapte bune ; stränge-o in giurulu Teu spre a o indulci cu hran'a sufletului si a o mangaia in vremuri grele. Astfelu Pré Sântia Ta, vei fi unu adevăratu Parinte alu dreptu credinciosiloru si vei atrage asupra-Ti binecuvântarile cerului.

„Multumindu-Ti pentru bunele felicitari si asigurările de credintia ce'mi aduci, I-ti urezu, Pré Sântie parinte, viétia lunga si fericita pe Scaunulu episcopalu alu Romanului.“

P. S. S'a Inocentie a multiamit.

Dupa seversirea ceremoniei de investitura, Maj. S'a regele s'a retras. I. P. S. L. metropolitii cu P. S. episcopul investit au fost reconduşi la metropolie in aceea-si ordine si cu acelasi ceremonial. D-lu ministru al cultelor a luat loc in trasura impreuna cu P. S. episcopul Inocentie.

Pe tot parcursul cortegiului au sunat clopotele tuturor bisericelor. Dupa ceremonie delegatul ministe-

riului, al instructiei publice si reprezentantul metropolitului Moldovei au insotit pe noul episcopu la Român, pentru a'l instala in dieces'a lui.

Proiect de lege

asupra clerului mirén si seminarielor, substernut corporilor legiuítóre ale României, de catra d-l Tache Ionescu, ministru de culte si instructiune publica.

Capitolul I.

Parochiele si personalul lor.

Art. 1. — Numerul parochielor din tóta tiér'a se fixéza la 297 urbane si 2.807 rurale.

Tóte bisericile din tiéra, afara de Mitropolii si Episcopii fac parte dintr'o parochie.

Nu fac parte din parochii, bisericile de la monastiriile : Caldarusiani, Cernica, Ciolanul, Cheia Teleajenului, Ciocanu, Dalhauti. Gavanul, Gavanele, Ghighiu, Horaitia, Ispórele, Lainici, Némtiu, Secu, Nifon, Pestera, Predealul, Rafaila, Roboia, Slanisióra, Turcaul, Turnu, Vorona, Varzaresci, Bistriti'a, Bogdana, Cosiula, Cozia, Dealul, Goroveiu, Polovraci, Rasica, Sadov'a, Slatin'a, Tisman'a.

Art. 2. — Parochiele de cari se vorbesce la art. 1. sunt cele fixate de sântul Sinod, in siedinti'a sa de la 8 si 9 Decembre 1888.

Se vor puté modifica, inainte de punerea in aplicare a acestei legi, de catre sântul Sinod, in acord cu Ministerul Cultelor, circumscriptiunile parochielor fara inse a spori numerul lor.

Norm'a dupa care se vor puté face modificarile va fi pentru parochiele rurale comun'a ; ér pentru cele urbane numerul de 400 familii minimum.

Dupa punerea in aplicare a acestei legi, nici o modificare nu se va puté aduce acestor parochii, de cât prin lege.

Art. 3. — Bisericile sunt parochiale si filiale.

Bisericile filiale cum se gasesc in alte catune de cât biseric'a parochiala se vor intretine si de aci inainte.

Art. 4. — Nimeni nu póte infinti'a o biserică noua de cât cu voi a Episcopului respectiv si a Ministerului Cultelor, si cu obligati'a, daca acea Biserică nu se zidesce ca se inlocuésca o biserică parochiala, ca acel ce o infintiéza se asigure un fond suficiend pentru intretinerea bisericiei si a personalului ei conform acestei legi.

In acelea-si conditiuni particulare pot cu autorisati'a Episcopilor respectivi si a Ministerului Cultelor lua asupra lor o biserică filiala.

Paraclisele particularilor nu intra in numerul bisericilor parochiale sau filiale. — Ori-cine póte face asemenea paraclise cu auctorisati'a Episcopului respectiv.

Când inse particularii doresc a avea la paraclise un personal clerical permanent deosebit de acela al bisericilor din parochia sa, ei vor fi datori a se supune obligatiunilor cuprinse in acest articol, pentru ce doresc se infintieze biserici noue.

Art. 5. — In fie-care parochie va fi un preot paroch, doi cantaretii, pentru cele urbane si un cantaretiu pentru cele rurale.

Fie-care biserica urbana va avea un paracliser.

In parochiile rurale, cari au mai multe biserici filiale, situate in diferite catune, va putea fi si un al doilea cantaretiu.

Art. 6. — La Mitropolii vor fi câte patru diaconi, la Episcopii trei preoti si doi diaconi.

Art. 7. — Bisericile ale caror fonduri particulare ajung spre a plati câte trei preoti si un diacon, îi vor putea avea.

Pana la stingerea personalului adi in fiintia, ele vor putea pastra numarul actual de preoti si diaconi, chiar daca ar trece peste cifrele de mai sus.

Art. 8. — Manastirile de maici vor avea câte doi sau trei preoti dupa insemnatatea lor. Unul din acesti preoti va fi si confesor. Ei vor fi tratati ca parochii rurale.

Pana la stringerea personalului adi in fiintia, preotii de la manastirile de maici vor putea se remane tot acolo chiar daca ar fi mai numerosi, considerati ca supra-numerari.

Preotii de la manastirile de calugari nu intra in prevederile acestei legi. Ei nu vor primi nici o plata deosebit de intretinerea lor monachala si nu vor putea trece la parochii sau la Mitropolii si Episcopii de cât daca intrunesc conditiunile de admisibilitate prevedute in aceasta lege.

Art. 9. — Bisericile de la cimitirele din comunele urbane vor fi deservite pe rind de toti preotii din acea comuna.

Comunele urbane cari ar voi se aiba un preot deosebit pentru cimitire, o vor putea face, platindu-l dinsele conform cu aceasta lege.

Art. 10. — Toti preotii adi in fiintia, cari trec peste numarul parochiilor, vor fi adaogati cu titlul de preoti supranumerari la bisericile parochiale sau filiale dupa regulile relative la numirea parochilor.

Art. 11. — Pana ce se va ajunge a nu avea mai multi preoti de cât numarul fixat prin aceasta lege, nu se vor mai face chirotoniri de cât cel mult un'la la patru vacante in fie-care eparchie.

Când numarul preotilor va ajunge la cifra stabilita prin aceasta lege, nimeni nu va putea fi chirotonit daca nu va fi vacant un loc de paroch.

Chirotonia in contra dispositiunilor din acest articol constituie un abus de putere si chirotonitul nu va putea deveni nici odata paroch, sau obtiene vre o retributiune de ori-ce fel.

Art. 12. — In fie-care parochie se institue o e-

pitropie insarcinata cu administrarea bisericilor din acea parochie, si compusa din trei membrii, preotul paroch, un membru numit de sub-prefect, in parochiile rurale, de primar in parochiile urbane, si un membru ales de parochieni pe cinci ani.

Un regulament va determina modul alegerii si atributiunei lor.

Capitolul II.

Numirea si datorile parochilor.

Art. 13. — Pentru a fi numit paroch intr'o parochie urbana se cere diploma de licentiat sau doctor in teologie.

Pentru a fi numit paroch intr'o parochie rurala se cere diploma de absolvire a unui seminar de opt clase.

Se excepteaza de la obligatiunile impuse prin acest articol toti cei cari au fost chirotoniti inainte de promulgarea acestei legi.

Seminaristii absolventi a 4 clase, nechirotoniti pana la promulgarea acestei legi, vor putea fi primiti in scolele normale de invetiatori, dupa normele ce se vor statua in legea invetiamintului.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Cumperare de documente.* Foile din Romania scriu, ca Camera a autorizat adi pe domnul ministru al instructiunii se cumpere pentru suma de 20.000 lei colectiunea de documente ale reposatului Nicolae Suti din Moldov'a. Acesta colectiune cuprinde memoriile si appendice relative la istoria romana, dosarul anului 1848, corespondentia cavalerului de Gentz etc. etc. Raportul Academiei-Romane, semnat de dnii D. Sturdza, Gr. Tocilescu si Ionescu-Gion, spune ca acestu colectiune este un adeverat tesaur relativ la istoria contemporana a Romaniei.

* *Concertu* impreunatu cu dansu arangeza in 8 Ianuaru nou 1893 corulu plugarilor din Curticiu in sala inspetariei din Macea.

* *Supeu in onorea d-siorei Agat'a Barsecu.* Cetimu in „Gazeta Bucovinei“ dela 22 Decembrie: Marti dupa teatru a avutu locu in ospital'a casa a d-lui secretaru Vasiliu Morariu unu supeu in cercu mai restrinsu, in onorea Dsiorei Agat'a Barsecu. La acestu supeu la care domn'a Morariu, cu afabilitatea-i cunoscuta, a facutu pe d-na de casa, a luat parte, pe langa serbatorit'a nostra artista, d-nii generalu cav. de Seraciu cu d-na baronu Nico Mustatza, prof. Dr. Iancu cav. de Volcinschi cu d-na; prof. Const. Stefanovits cu d-na; prof. de univer. Dr. Skedel, fisiculu orasienescu Dr. Röhmer, capitanelu c. r. baronu Karg, G. Pantasi si altii. Amabilitatea d-lui si a d-nei de casa, care pentru fie-care dintre oseti gasia câte unu cuventu prietenesu, a produsu cea

mai vesela dispositia in mijloculu societatii intrunite. Supleu compus din optu plese, s'a inceputu la órele 11^{1/2} si a duratu pana la 2^{1/2} diminéti'a. Primulu toastu l'a ridicatu d-lu de casa pentru d-siória Barsecu, ca pentru un'a din cele mai celebre tragediane, ceea ce a produsu viforose aclamatiuni si strigari de „Se traésca!“ La rugarea celebrei artiste, care devenise fórte obosita in urma representatiunei teatrele d-lu baronu Mustatza a multiamitu in numele ei si a datu espresiune satisfactiunea pentru primirea cordiala si amicala, ce 'i s'a facutu de catra Români Bucovinei. D-lu Morariu a beutu in sanetatea óspetiloru sei si in specialu in sanetatea dameloru de fatia. Profesorulu Dr. Skedel serbatoresce pe artista, ca pe o fiica credinciósa a natiunii române, care s'a dedicatu scenei germane, pentru-ca se fia interpreta literaturii germane. In acésta artista elu vede impreunatu romanismulu cu germanismulu si doresce, ca acésta armonia se esiste si intre cele dóue natiuni, mai alesu aici in Bucovina. D lu Dr. Volcinski toastéza pentru reintórcerea cât mai ingraba a artei in mijloculu nostru, la cea-ce d-ra Barsecu raspunde, ca primirea ospitala ce i s'a facutu in Bucovin'a 'i va remané in cea mai placuta aducere aminte si ca deja in anulu viitoru are se vina in Bucovin'a.

Nr. 118/1892.

A n u n c i u.

In conformitate cu punctulu 2 din protocolulu adunarei generali dela 11 Iuniu n. 1892 si cu punctulu I. lit. e) din protocolulu siedintiei directiunali din 4 Iuliu n. a. c., aducemu la cunoscenti'a tuturor celoru interesati, cà asociatiunea nationala aradana pentru cultur'a poporului romanu impartiesce in anulu acest'a 2 ajutórie de câte 20 fl. v. a. la doi elevi meseriasii romani.

Doritorii de a obtiené vre-unulu dintre aceste ajutórie au se tramita, pana in **18 Ianuaru st. n. 1893**, la adres'a notariului asociatiunei, petitiune prevediuta cu atestatu de paupertate, de botezu si de progresu.

Aradu, 31 Decembre n. 1892.

T. Ceontea, m. p.
director secundariu.

Iosif Moldovan, m. p.
notariu.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a III-a din comun'a **Sarandu**, protopresbiteratulu pestesiuului, pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. or. din Oradea-mare din 21 Septembre a. c. Nr. 1073 si 1083 B. se eserie concursu cu terminu de **alegere de 30 de zile dela prim'a publicare**.

Emolumintele sunt: 1. Birulu preotiescu dela 100 numere, de cas'a câte un'a vica cucuruzu sfaimatu. 2. Pa-

mentalu parochialu 20 iugere clas'a I. 3. Stolele usuate la unu anu 60 fl. 4. Casa parochiala cu gradina, 5. Unu intravilanu separatu in pretiu de 20 fl la anu; tóte aceste compute in bani dau un'a suma de 415 fl, v. a. Se observa ca in casu când alegendulu preotu nu aru fi satisfacutu cu venitul din cele insirate mai sus, Comitetul parochialu se obliga a solvi in numerariu cele 400 fl, in rate trei lunarie.

Recurentii voru avea a-si subscrerne petitiunielu loru instruite conformu prescrieloru statutuluu organicu adresate comitetuluu parochialu din Sarandu, in Lugosiulu de sus p. u. Élesd pana la terminulu susindicatu, precumu si a-se presenta in vre-o Dominec'a ori Sarbatóre in S. Biserica din locu pentru de a-si arata desteritatea in cele preotiesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TEODORU FILIPU**, m. p. protop.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de clasa a III. din **Tilecusiu**, tractulu Pestesiuului, pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. or. din Oradea-mare din 24 Noemvre (6 Decemvre) Nr. 1249 B.) Se eserie concursu cu terminu de **30 de zile dela prim'a publicare**.

Emolumintele sunt: 1. Cas'a parochiala cu gradina de legumi. 10 fl, 2. Birulu preotiescu dela 100 numere, de case câte un'a vica cucuruzu sfarmatu à 5 fl, cubulu: 125 fl., 3. Pamentalu parochialu 25 iugere catastrale parte aratoriu, parte fénatiu, parte padure à 10 fl, iugerulu: 250 fl., 4. Stolele usuate dupa calcululu mediu a celoru 5 ani din urm'a 50 fl., tóte aceste la olalta dau un'a suma de 435 fl.

Doritorii de a ocupa acésta parochie voru avea a-si trimitte recursele loru prevediute cu documintele necesarie si adresate Comitetul parochialu la subscrisulu in Lugosiulu de sus post'a ultim'a Élesd, si a-se presenta in S.-Biserica din locu spre a-si arata desteritatea in cele preotiesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **TEODORU FILIPU**, m. p. protopresviteru.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante din comun'a **Ohaba-Serbésca**, protopresviteratul Lipovei, prin acésta se eserie concurs cu terminu de **30 de zile dela prim'a publicare**.

Emolumintele impreunate cu acésta parochia sunt:

1. Una sesiune parochiala de 30 iugere, parte pament aratoriu, parte fenatiu, cu un venit anual de 250 fl.
2. Birul si stol'a usuata compute in venit mediu anual 240 fl.

3) Un platiu parochial cu un venit-anual de 10 fl. Laolalta un venit anual sigur de 500 fl. v. a.

Recursele ajustate conform prescrieloru stat. org. si adresate comitetuluu parochial din Ohaba-Serbésca, se se tramita subscrisuluu protopresbiter in B.-Lippa, pana la terminulu, susindicat, avénd recurrentii indetorierea, de a-se presenta in s'ta bisericu din Ohaba serbésca spre a-si arata desteritatea in cele rituale.

Ohaba serbésca 29. Novembrie st. v. 1892.

Comitetul parochial.

In contielegere cu mine: **VOICU HAMSEA**, m. p. protopresbiter.

—□—